

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. detsember 2023
(OR. en)

16273/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0443(NLE)

ENER 669
ENV 1436
COMPET 1214
TRANS 562
CONSOM 455
IND 659
ECOFIN 1323
FISC 282

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 selle kohaldamisaja pikendamise osas

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/...,

...,

millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578

selle kohaldamisaja pikendamise osas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 122 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu määrusega (EL) 2022/2578¹ on kehtestatud ajutine turukorrektsioonimehhanism korralduste suhtes, mis on antud liidus asuvate virtuaalsete kauplemispunktidega seotud ühekuulise kuni aastase tähtajaga tuletisinstrumentidega kauplemiseks. Turukorrektsioonimehhanismi kohaldatakse seega kõigi kauba tuletisinstrumentide suhtes, millega kaubeldakse reguleeritud turul ja mille alusvara on gaasitehing mõnes liidu virtuaalses kauplemispunktis.
- (2) Turukorrektsioonimehhanism käivitatakse turukorrektsioonisündmuse toimumise korral, see tähendab kui ICE Endex B.V. (Madalmaad) avaldatud virtuaalse gaasiplatvormi Title Transfer Facility (TTF) lähima aegumiskuupäevaga tuletisinstrumenti arveldushind ületab kolmel tööpäeval 180 eurot/MWh ja on võrdlushinnast 35 eurot kõrgem. Määrusega (EL) 2022/2578 kehtestatakse dünaamiline pakkumispriir, mille kohaselt turukorrektsioonisündmuse toimumise korral ei tohiks turukorraldajad vastu võtta ja turuosalisel ei tohiks esitada tehingukorraldusi nende tuletisinstrumentide kohta, mille hind on 35 eurot/MWh kõrgem kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) eelmisel päeval avaldatud võrdlushind.

¹ Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2578, millega luuakse turukorrektsioonimehhanism liidu kodanike ja majanduse kaitsmiseks ülemäära kõrgete hindade eest (ELT L 335, 29.12.2022, lk 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (3) 1. märtsil 2023 avaldatud mõju hindamise aruannetes vastavalt määruse (EL) 2022/2578 artiklile 8 analüüsisid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) ja ACER mitmeid näitajaid, et hinnata turukorrektsioonimehhanismi mõju alates kõnealuse määruse jõustumisest. ESMA ja ACER jõudsid järeldusele, et turukorrektsioonimehhanismi ei olnud enne aruande avaldamist käivitatud ning negatiivset mõju varustuskindlusele, liidusisestele gaasi tarnevoogudele ega finantsstabiilsusele ei ilmnenu.
- (4) Tuginedes ESMA ja ACERi 1. märtsi 2023. aasta aruannetes analüüsitud näitajatele, laiendas komisjon analüüsi, et hinnata turusuundumusi aruannete avaldamisele järgnenud ajal. Negatiivset mõju ei ole pärast määruse (EL) 2022/2578 jõustumist tuvastatud ja turukorrektsioonimehhanismi ei ole kunagi käivitatud.
- (5) Sellegipoolest on liidu energiavarustuskindluse tagamisel endiselt tõsiseid raskusi. Olukord gaasiturul on kogu maailmas jätkuvalt väga pingeline. Gaasihinnad on ikkagi märkimisväärselt kõrgemad kui enne kriisi algust Euroopas pärast seda, kui Venemaa asus energiat relvana kasutama ja pärast Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algust ning see mõjutab vältimatult kogu liidu kodanike ostujõudu ja liidu ettevõtjate konkurentsivõimet.

- (6) Geopoliitilistest riskidest tuleneva turu pingelisuse tagajärg on ka gaasituru volatiilsus ja see kujutab endast täiendavat riski liidu majandusele. 2023. aasta suvel ja varasügisel täheldatud hinnavolatiilsuse juhtumid, kui hinnad tõusid mõne nädala jooksul rohkem kui 50 %, näitavad, et turud on ikka ebakindlad ja haavatavad isegi suhteliselt väikeste nõudlust ja pakkumist mõjutavate vapustuste suhtes, mille tingisid sellised sündmused nagu streik Austraalia LNG rajatistes ja Balticconnector'i rike. Lähis-Ida jätkuv kriis kujutab endast täiendavat märkimisväärset geopoliitilist riski, mis võib mõjutada hindu ja gaasitarneid.
- (7) Üleilmsed gaasiturud on praegu väga pingelised ja tõenäoliselt jäävad selliseks veel mõneks ajaks. Veeldatud maagaasi ülemaailmne tarnimine kasvas vaid tagasihoidlikult, sest veeldamisvõimsuse suurendamine on piiratud, suurtes ekspordirajatistes esines seisakuid ja veeldatud maagaasi jaamade sisendgaasiga varustatus vähenes. Uut veeldamisvõimsust peaks märkimisväärselt kasutusele tulema alles 2025. aasta jooksul. Seega on turu tasakaal lähitulevikus tõenäoliselt ebakindel.

- (8) Venemaa torugaasiimpordi märkimisväärse vähenemise tõttu viimase aasta jooksul on gaasitarned liitu võrreldes kriisieelse olukorraga ulatuslikult vähenenud. Gaasiimpordi praeguse taseme juures peaks liit saama 2023. aastal Venemaalt ligikaudu 20 miljardit kuupmeetrit torugaasi, see on ligikaudu 110 miljardit kuupmeetrit vähem kui 2021. aastal. Seetõttu püsib tõsine oht, et lähiajal tekib liidus gaasipuudus. Arvestades praegusi pingelisi turutingimusi, võivad hinnad taas tõusta ettearvamatute sündmuste ja ootamatute šokkide tõttu, näiteks nagu nõudluse taastumine veeldatud maagaasi järele Aasias, mis vähendab gaasi kättesaadavust üleilmsel gaasiturul; äärmuslikud ilmastikutingimused, mis võivad mõjutada hüdroenergia salvestamist ja tuumaenergia tootmist, mistõttu tuleb suurendada gaasiküttel elektritootmist, ning tulevased võimalikud gaasitarnehäired, sealhulgas Venemaalt pärit gaasi impordi täielik peatamine või elutähtsa gaasitaristu häired pärast 2022. aasta septembris Nord Stream 1 torujuhtme vastu suunatud sabotaažiakte või 2023. aasta oktoobris esinenud Läänemeres asuva Balticconnector'i riket.
- (9) Kogu liidus on endiselt suur energiapuuduse oht ja kõrged energiahinnad. Gaasi hinnatase võib negatiivselt mõjutada liidu majanduslikku olukorda, selle tööstuse konkurentsivõimet ja kodanike ostujõudu.

- (10) Nendes tingimustes, eelkõige olukorras, kus esineb mitu geopoliitilist riski, mis võivad mõjutada gaasihindu, võib gaasinappuse hirm põhjustada märkimisväärselt reaktsiooni, millel on tõsised tagajärjed gaasihindadele. Arvestades praegusi pakkumise ja nõudluse probleeme, võib isegi mõõdukatel häiretel olla gaasihindadele väga suur ning need võivad põhjustada majandusele ja liidu kodanikele tõsist ja püsivat kahju.
- (11) Kriisi haripunktis reageeris liit jõuliselt ja koordineeritult, et kaitsta oma kodanikke ja majandust ülemäära kõrgete hindade eest ning tagada, et gaasivood jõuaksid üle piiri kõigi gaasi vajavate tarbijateni, sealhulgas gaasinappuse korral. Liidu vastus vastavalt „REPowerEU kavale“, millest komisjon teatas oma 18. mai 2022. aasta teatises, ja sellele järgnenud algatustele, sealhulgas määruses (EL) 2022/2578 sätestatud meetmed, on aidanud olukorda parandada. Kui nende meetmete kohaldamine lõpetatakse, võib see ohustada liidu seni saavutatud stabiilset, kuid habrast olukorda ning halvendada vastupanuvõimet tõenäolistele tulevastele sündmustele ja ootamatutele šokkidele.

- (12) Kuna liit on ühtne turg ja Madalmaade TTFi peetakse tavaliselt Euroopa gaasiturgudel nii-öelda standardseks hinnakujunduse lähtealuseks, oleksid kõrgetel gaasihindadel TTFiga seotud tuletisinstrumentidele tõsised tagajärjed kõigis liikmesriikides, kuigi võib-olla sõltuvalt liikmesriigist erineval määral. Määruse (EL) 2022/2578 kehtivusaja pikendamine peaks hõlmama ka kõigi muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumente liidus, et vältida võimalikku üleminekut kauplemisele muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumentidega, mis võivad põhjustada moonutusi liidu energia- või finantsturgudel. Turukorrektsioonimehhanism tugevdab liidu solidaarsust ja hoiab ära ülemäära kõrged gaasihinnad, mis on paljude liikmesriikide jaoks isegi lühiajaliselt jätkusuutmatud. Turukorrektsioonimehhanism aitab liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus tagada, et kõigi liikmesriikide gaasitarneettevõtjad saavad osta gaasi mõistliku hinnaga.
- (13) Võttes arvesse asjaolu, et määruse (EL) 2022/2578 kohaldamine lõpeb 31. jaanuaril 2024, on selle kohaldamisaja pikendamine liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus erakorraline meede, mis võimaldab reageerida energiavarustuses tekkinud püsivatele ja tõsistele raskustele, millega kaasneb vahetu kriisi oht ja ülemäära kõrged hinnad.
- (14) Määruse (EL) 2022/2578 kohaldamisaja pikendamine on samuti kooskõlas kavaga „REPowerEU“, mille eesmärk on kaitsta liidu kodanikke ja liidu majandust ülemäära kõrgete hindade ja energiavarustuse nappuse eest.

- (15) Käesolev määrus peaks jõustuma 1. veebruaril 2024, et tagada pidev kaitse ülemäära kõrgete hindade eest kogu 2023.–2024. aasta talve jooksul.
- (16) Pikendamine peaks olema ajutine ja jääma jõusse 31. jaanuarini 2025. Pikendamine on vajalik ja proportsionaalne tõsiste raskuste jätkumise ning liidu gaasivarustuskindlusele ja gaasihindadele avalduva ohu ning praeguse olukorra ebakindluse tõttu.
- (17) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (18) Määrust (EL) 2022/2578 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Määruse (EL) 2022/2578 muutmine

Määruse (EL) 2022/2578 artikli 12 lõike 1 teine lause asendatakse järgmisega:

„Seda kohaldatakse 31. jaanuarini 2025.“

Artikkel 2
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. veebruaril 2024.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Nõukogu nimel
eesistuja
